

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΤΑΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
POESÍA ITALIANA CONTEMPORANEA

2 Ποιήματα του Ρόκο Σκοτελάρο

2 Poemas de Rocco Scotellaro

Μετάφραση: Σωτήρης Παστάκας

Traducción: Sotirios Pastakas

Ο Ρόκο Σκοτελάρο (1923-1953) ταπεινής καταγωγής έζησε όλη του τη ζωή στο Τρικάρικο, χωριό στην επαρχία της Ματέρα, στην Μπαζιλικάτα. Το 1946 σε ηλικία μόλις είκοσι τριών χρονών εκλέγεται Δήμαρχος με το Σοσιαλιστικό Ιταλικό Κόμμα. Την ίδια χρονιά γνωρίζει τον Κάρλο Λέβι κι έκτοτε τον αναφέρει ως μέντορά του. Το 1950 καταδικάζεται για υπεξαίρεση από τους πολιτικούς του αντιπάλους, και μέχρι να αποδειχθεί η σκευωρία εις βάρος του μένει για 46 ημέρες στη φυλακή της Ματέρα. Αν βρεθείτε στην πανέμορφη μεσαιωνική αυτή πόλη στη Νότιο Ιταλία, μπορείτε να επισκεφτείτε το κελί νούμερο 7, που φέρει πλέον το όνομά του. Πέθανε από οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου σε ηλικία μόλις τριάντα ετών. Ο Σκοτελάρο πριν από τον Παζολίνι ασχολήθηκε με το λούμπεν-προλεταριάτο και μίλησε πρώτος για τη ζωή και τα προβλήματα της αγροτιάς. Ο Λουκίνο Βισκόντι, έδωσε το όνομα του στο φιλμ του 1960, «Ο Ρόκο και τα αδέρφια του».

Di umile famiglia, il padre Vincenzo era calzolaio e la madre Francesca Armento una casalinga. Dopo i primi studi, all'età di dodici anni si trasferisce con la famiglia a Sicignano degli Alburni per iscriversi al collegio. In seguito si sposta a Cava de' Tirreni, Matera, Roma, Potenza, Trento e Tivoli, dove porta a compimento il percorso di studi classici. Nel 1942 frequenta la facoltà di giurisprudenza a Roma, non riuscendo però a conseguire la laurea. Gli viene assegnato un posto di istitutore presso Tivoli ma, conseguentemente alla guerra e alla morte del padre, avvenuta lo stesso anno, decide di tornare nel suo paese natale.

Ben conoscendo il dramma dei contadini meridionali e avendo fatto sue le indicazioni e i consigli del padre, pur continuando gli studi (prima a Napoli, poi a Bari) inizia un'intensa attività sindacale che sfocia nell'iscrizione al Comitato di Liberazione Nazionale, al Partito Socialista Italiano e nella fondazione della sezione tricaricese del suddetto partito. Nel 1946, all'età di ventitré anni, viene eletto sindaco di Tricarico e nello stesso anno incontra per la prima volta Manlio Rossi Doria e Carlo Levi, che Rocco indicherà come suo mentore.

Nel 1950 è accusato di concussione, truffa e associazione a delinquere dai suoi avversari politici e per questo costretto al carcere per 45 giorni circa (nella cella n.7 del vecchio carcere di Matera, oggi a lui intitolata), quando la cospirazione politica che aveva avanzato l'accusa fu chiara e Scotellaro fu assolto con formula piena per non aver commesso il fatto. A causa di questa vicenda, unita alla delusione scaturita dalla non elezione a livello provinciale, abbandona l'attività politica per dedicarsi maggiormente a quella letteraria, senza trascurare il suo impegno per i diritti del popolo meridionale.

LE TOMBE LE CASE

Le tombe le case...
cuore cuore
oltre non ti fermare.
Il fumo dei camini
nell'aria bagnata
il passo dei nemici
bussano alla tua porta, proprio.
Cuore cuore
oltre non ti fermare.
Le tombe le case.
novembre è venuto,
la campana: è mezzogiorno
è lo scherzo del tempo.
I morti non possono vedere
la mamma è cieca presso il focolare.
Cuore cuore
oltre non ti fermare.
Le tombe le case,
dirsi addio e rimandare
l'amore ad altra sera.
Come le mosche moribonde ai vetri
scorrono ai cancelli i prigionieri,
è sempre chiuso l'orizzonte.
Quanti non hanno che sperare!
cuore, non ti fermare.
Le tombe le case,
è il dieci di agosto
che abbiamo scasato.
Che fanno dove abitavamo?
Negli alberghi girano le chiavi?
I miseri, i buoni
son dannati ai traslochi?
Le donne ebreo gridano sui massi
del tempio rovinato.

Quanti non hanno chi pregare!
cuore, non ti fermare.
Le tombe le case
uomini curvi, donne aggrovigliate
si confessano alle inferriate
della Ricevitoria del lotto.
L'anima mia
è in questo respiro
che mi riempie e mi vuota.
Cosa sarà di me?
Cosa sarà di noi?
Per chi vuol camminare
dalle tombe alle case
dalle case alle tombe
grida nei cantieri
grida ai minatori
cuore, non ti fermare.

ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ

Οι τάφοι τα σπίτια ...
καρδιά καρδιά
όχι, μην σταματάς.
Ο καπνός απ' τις καμινάδες
στο νοτισμένο αέρα
τα βήματα των εχθρών
χτυπάνε στην πόρτα σου, τώρα.
Καρδιά καρδιά
όχι, μην σταματάς.
Οι τάφοι τα σπίτια
ο Νοέμβριος είναι εδώ,
η καμπάνα: μεσημέρι
ένα αστείο των καιρών.
Οι νεκροί δεν μπορούν να δουν,
η μαμά είναι τυφλή κοντά στο τζάκι.
Καρδιά καρδιά
όχι, μην σταματάς.
Οι τάφοι τα σπίτια,
πείτε αντίο και μεταθέστε την αγάπη
για κάποιον άλλο βράδυ.
Όπως οι μύγες ξεψυχάνε στα τζάμια
οι φυλακισμένοι τρέχουν στα κάγκελα
ο ορίζοντας είναι πάντα κλειστός.
Πόσοι δεν έχουν τίποτα άλλο από ελπίδες!
Καρδιά μην σταματάς.
Οι τάφοι τα σπίτια,
ήταν στις 10 Αυγούστου
που ξεσπιτωθήκαμε.
Τι να κάνουν εκεί πίσω;
Γυρίζουν τα κλειδιά στα ξενοδοχεία;
Είναι οι φτωχοί και καλοί άνθρωποι
καταδικασμένοι στις μετακομίσεις;
Οι εβραίες θρηγούν στα χαλάσματα
της ερειπωμένης συναγωγής.
Πολλοί δεν έχουν που να προσευχηθούν!
Καρδιά, μην σταματήσεις.
Οι τάφοι τα σπίτια
σκυφτοί άντρες, συνοφρυωμένες γυναίκες
εξομολογούνται στα γκισέ
του Λόττο και του Τζόκερ.
Η ψυχή μου
είναι σε αυτή την ανάσα
που με γεμίζει και με αδειάζει.

Τι θα γίνει μ' εμένα;
Τι θα συμβεί ανάμεσά μας;
Όποιος θέλει να περπατήσει
από τους τάφους στα σπίτια
από τα σπίτια μέχρι τους τάφους
ας φωνάξει στους ναυτεργάτες
ας φωνάξει στους ανθρακωρύχους
καρδιά, μην σταματάς.

NOI NON CI BAGNEREMO SULLE SPIAGGE

Noi non ci bagneremo sulle spiagge
a mietere andremo noi
e il sole ci cuocerà come la crosta del pane.
Abbiamo il collo duro, la faccia
di terra abbiamo e le braccia
di legna secca colore di mattoni.
Abbiamo i tozzi da mangiare
insaccati nelle maniche
delle giubbe ad armacollo.
Dormiamo sulle aie
attaccati alle cavezze dei muli.
Non sente la nostra carne
il moscerino che solletica
e succhia il nostro sangue.
Ognuno ha le ossa torte
non sogna di salire sulle donne
che dormono fresche nelle vesti corte.
(1948)

ΔΕΝ ΘΑ ΒΡΑΧΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Δεν θα πάμε να παραθερίσουμε
εμείς θα πάμε να θερίσουμε
και ο ήλιος θα μας καψαλίσει σαν την κόρα του ψωμιού.
Έχουμε σκληρό σβέρκο, πήλινα
πρόσωπα κι έχουμε μπράτσα
από στεγνό ξύλο στο χρώμα των τούβλων.
Έχουμε τα ξεροκόμματα που θα φάμε
κρυμμένα στα μανίκια
απ' το σταυροκουμπωτό μας σακάκι.
Κοιμόμαστε στις αυλές
κρεμασμένοι απ' τα σχοινιά των μουλαριών.
Δεν αισθάνεται η σάρκα μας
το γαργαλητό απ' το κουνούπι
που απομυζά το αίμα μας.
Είμαστε όλοι στραβοκάνηδες και κανείς
δεν ονειρεύεται να πλαγιάσει με τις γυναίκες
που κοιμούνται στη δροσιά με ανασηκωμένη τη ρόμπα τους.
(1948)